

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВНП(б)-ий Бурят-Монголын Ойнохой, БМАССР-ий Верховно
Соведэй ба ВП(б)-ий Улан-Удын Горкомой оргн.

№ 242 (5394)

вторник
декабрийн
9
1947 он

Сам 20 минут

Комсомолец бүхэн ВЛКСМ-эй Уставые үзэнэ
шудалха, Уставаар үгтэнэн эрхэ ба уялгануудаа
найса мэдэнэ байханаа гадна, тэдэниие хэрэг
дээрэнэ хэлбэришэгүйгвэр бэлүүлхэ ёнотой.

КОМСОМОЛЦУУД, ЗАЛУУШУУЛАЙ ДУНДА ПОЛИТИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИИЕ ШАНГАДХА

ВНП(б)-ий Центральна Комитет болот
идеологическа асуудалуудаар тох шухала
түүхтэ тогтоолуудые гаргаан байна.
Тэдэ тогтоолууд соо советскэ залуушуу-
ны коммунистическэ ёшоор хүмүүжүүл-
хэ хэрэгтэ шухала ашхарах. табицдаш
байха юм.

Большевистскэ партиин заабар хада
залуушууны коммунистическэ ёшоор хү-
мүүжүүлхэ түүхтэ комсомолой уриа үргэ-
хэ программа болохтой, мүн олоснит
залуушуулай идэйн-политическэ хүмүү-
жүүлгнэ байжаруулаа зорилгоонуудые заа-
ха үгэнэ.

Комсомолецтү, залуушуулай дунда по-
литическэ бүрэлсэнь зүбөөр, шаартай-
гаар амхихал, тэдэй теоретическэ ба-
жигалыи тэргүүлхэ шаалаа баа, эхн-
комсомольскэ организацинаа эхилээд хү-
тэлбэрлэхэ дээрэ оргонуу хүртэр—бүхн
комсомолой хүдэлмэрини амжалтатгаар
абха байһаниин мэдэжэ.

Эхэ оройноого уриа байһан түүхтэ
зорилгоонууд хэмжээд хүртэр комсомо-
лойд бүхн хүдэлмэрини өдөөн үргэхэ түү-
хтэ туйлхай эхэ харуусалтай зорилго мүн-
өө табицдаш. Большевикскэ партиин
туһалта байһан комсомольскэ органи-
зацинуудай ажал ябуулгадаш амжалтат-
түхын түүхтэ, комсомольскэ кадрнууд
идэйн-политическэ бэлдэхтэ дээрэ
хүдэлмэринэ байна. Революцион теорию
хоолой шуудалжа байлаа, политическэ ар-
дмээ улам бүр үргэхтэ байлаа комсо-
мольскэ хүтэлбэрлэгчтү мүнөө үеын по-
литическэ орлолтоонд зүбөөр өйлөгдө-
д, дараадаш бэрхшээлүүнүүе зорилгоогоор
дабайт, ажал хүтэлмэринэ үүсхэл болон
түүхтэ зүйлүүнүүе гаргажа байлаа гэжэ.
Комсомольскэ пүнэ хүтэлбэрлэгчтэ хада
залуушуулаа өөрынгөө жэшэ харуучал,
тэдэниие ухаридаха ябха шаалаа байла.

Мүнөө республикын бүхн аймагууд ба
гортуунташ комсомолцуудай дунда по-
литическэ бүрэлсэл үргөөн амхихал-
дэ байла. «ВНП(б)-ий түүхын хурал-
түхэ курсын» үзэхэ, вождинорой биографи-
кыи үзэхэ, ВЛКСМ-ий Устав ба СССР-
ий Конституци үзэхэ кружогуудта хама-
аран ялга үзүүлхэ комсомолцууд уриа
гарга байна. Улан-Удэ гордой Железнодоро-
жонко райондо, Кабанскын, Тунхэнэй,
Зынын аймагуудта залуушуулай, политиче-
скэ бүрэлсэл мүү бэлдэр амхихалтат-
хай. Тус райкомнуудай секретариан нүхэр
Батаманов (Железнодорожонко райком), По-
пов ба Апанкин (Кабанскы), Хареев (Зо-
ло), Данжеев (Тунхэн) гэжэд политическэ
бэлдэхтэ дээрэ хүдэлмэринэ оролтодог,
Ленин, Сталинын зохиолуудые унштар
байханаа гадна, политическэ асуудалууд-
аар залуушуулай дунда элдхэл ба лек-
циүүнүүе хэмэ байдаг юм.

Гэжтэ, республикын комсомолцууд б-
валуушуулай дунда политическэ гэгээр-
лэе хүтэлмэринэ хангалтагүйгөөр ябуулга-
да. ВЛКСМ-ий зарим айкомнууд бэлдэ по-
литическэ сарлан дээрэ амхихал-
жархалт—бүхн хүдэлмэринэ эгнээгөөр х-
вааралла. Кружогуудта болодог залуун
түүхтэ шаархы шаалаа үзүүлгнэ, тэдэ-
ниие байжаруулаа тухай шухала хэмжээ-
нэ абаһагүй, пропагандистическэ
идэйн-политическэ бэлдэхтэ дээрэ
хүдэлмэринэ хангалтагүй байһан түүхтэ
200 гарам комсомолцууд ямаршэ
хэмжээтэ хабаруулалтагүй байха юм
Комсомолцууд ба залуушуудай марксис-
тическэ бүрэлсэнь амхихалтат-
хай тоброогоор хандажа болохо гэжэ
мэ.

ВЛКСМ-ий гэгээрэл хаялал оройно
хүтүү комсомолцуудай дунда, тэдэниие
хоолой ололтоор бэлдэхтэ байһан за-
луушуулай дунда ВЛКСМ-ий Уставы

үзэлгэ буулар ябуулгана. Плангана
хүтэлмэринэ үзэлгэ хэзэ хэдмэри
ябуулганагүй гэхэдэ болоно. Республика
дотор бурят-монгол яһанай хэзэн мянгад
залуушуул комсомолой гэгшүү байн.
Дундай дунда партиин-политическэ хү-
дэлмэринэ үзэлгэ хэзэ дээрнэ үргэ-
тоор ябуулха, коммунистическэ парти ба
советскэ правительствын политическэ та-
гэлдэ гүнзэгтөөр, зүбөөр ойлгуулжа
үгэхэ, элдэб харша нүлээлзгүүнүүе та-
хэниие зайсуулжа байха, советскэ патри-
стизмын ба советскэ националыи олол-
тоо дээрэлэй ёшоор, социалистическэ Эхэ
орондоо хэзэ мүнхэ үгэн сэхэ байхаар
тэдэниие хүмүүжүүлхэ—эсэ хада хүтэлб-
эрлэхэ комсомольскэ хүдэлмэринэ гэгшэ
нангин уялга мүн.

Хүмүүжүүлгн хүдэлмэрини була бай-
һан дээрнэ республикын нилээд олон
аймагуудтай зарим залуушуулай, тэрэ
тоодо комсомолцуудайшэ дунда гэгээрэл
үзэлгэд ушарла байха юм. Энэ тэрэ
хүдэлмэринэ үгэ хүртэ өнгө-
хэнь ушарууд байжа байдаг. Эхэ
ушарнууд хада комсомолцууд, залуу-
шуулай политическэ бэлдэхтэшэ була
байһан шаптаганаа болоно.

Түүхтэ дээрнэ бурят-монгол залуу-
шуулай түүхтэ хэзэ дээрнэ политиче-
скэ гэгээрэл, хүмүүжүүлгн хүдэлмэринэ
пангалаха шухала. Курумканай, За-
мбай, Сэлэнгын, Ахын, Зынын, Хоринь,
Тунхэнэй, Хэнтийн, Баянхонгор, Ярууны,
Баргажанай гэхэ мэтын аймагуудта ком-
сомольскэ организацины таби шахуу ба
таби гаран пропорци бурят-монгол яһа-
най залуушуул байха юм. Тэдэ тэдэй
түүхтэ хэзэ дээрнэ лекци ба элдхэл-
нүүд эхэ үсөөнөөр хэлдэгтү, али о-
гошмэ хэлдэгтү байна. Мүнөө тох шухала
политическэ зохиолууд бурят-монгол х-
дэлмэринэ хэлдэгтү болоно. Жэшээн,
«Эсэгэ оройно хамгаалгч Агуучаа тайл-
тухай» нүхэр Сталиный зохиол хэлдэгтэ
ганхай. Н. В. Сталиный хурянгын биог-
рафи, «ВНП(б)-ий түүхын хуралын
курсы», «Гүрэн тухай» В. И. Ленинэй зо-
хиол ба бүхэл хэзэ номчтү бурят-монгол
хэлэн дээрэ хэлдэгтэ байна. Тус зо-
хиолуудай үзэлгэ бурят-монгол залуу-
шуулай, плангана комсомолцуудай дунда
түүхтэ хэзэ дээрнэ амхихалхэ шухала.

«Бурят-Монголой Унэ» газетын редак-
ци болот ВЛКСМ-ий Уставые бурят-мо-
гол хэлэн дээрэ үзэжэ байһан залуу-
шуудта тухаламжа болгон. Энэ үдэрэй но-
нхоо ахилтэ хөөрлөөнүүнүүе хэлдэгтү
болох. «Манай үг зорилго—коммунист-
гүшэ, ВЛКСМ(б)—коммунизмын плантын
түлээ тэмсэлэ олонинтэ зорилгоо гэгшэ
гэгшэ гэгшэ асуудлаар түүхтэ хангал-
тат мүнөөнээрэ померто галаба. Комсо-
мольскэ хүтэлбэрлэхэ хүтэлбэрлэгчтү
б-пропагандистич хатаа ВЛКСМ-ий Ус-
тавые үзэхэ байһан кружогуудта эсэ
хөөрлөөнүүнүүе өшөөр заажа байлаа залуу
комсомолцуудта. мүн комсомолдо ололто
гэгшэ байһан залуушуудта эхэ тухаламжа
болохо байна.

Комсомолец бүхэн ВЛКСМ-ий Ус-
тавые үзэхэ шухала. Уставаар үгтэнэн
эрхэ ба уялгануудаа найса мэдэнэ бай-
ханаа гадна, тэдэниие хэрэг дээрэнэ
хэлбэришэгүйгвэр бэлүүлхэ ёнотой. Энэ за-
луушууны амхихалтат аянтые эгнээгөөр
хөөрлөөнүүнүүе, политическэ хатхалжа ба
политическэ бэлдэхтэшэ пангалахын ту-
хтэ марксистическэ теорию сэг-
рэлдэжэ үзэжэ байха уялгатай. Түүхтэ
байһан, комсомолец бүхэн өөрынгөө үгтэр
үзэхэ нээгээрнэ нэгтэй солотойгоор аба-
ха ябха, уриа байһан зорилгоонууд
ажаалтатгаар дүүргэхэ. Эхэ оройноого
саямчаа халбалал манжаа хэрэгтэ тох эхэ
туһалта хургажэ шадаха байһаниин
табтай.

Коммунистууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй Сталинска блогой кандидатууд

Алдарт модошо Илья Болонев

Эсэгтүгээ наһа бараһанһаа хойшо,
Илья хадаа өөрынгөө бүтэлмэринэ харахт
хүннине боложо үлээ нэн. Тэрэ үе хадаа
Ильягай 16 наһа хүрэхэ байһан жэл
байгаа. Бишнхилан дүү басагана тэжээхэ
хубсалуулаа, эжигтэй гэгтэхи галахы
ажалаа тухалаа хэрэгтэй, түүхтэ өөрөө
хүргүүлдэ ябха ёнотой байгаа. Энэ ха-
даа 1941 оной сэрэгтэй хатуу бэрхэ жэл
байла.

1942 ондо 7 жэлэй хүргүүлн хүргэдэ,
Илья Болонев Хадагатай механизи-
роонно лесоуничка хүдэлмэринэ эхилээ.
Эндэ мүн Ильягай эжигтэ хүдэлмэринэ
байла.

Модо ололтогшэ тинмэнь ороо бэрхэ
ажал бэшэ, тэдэ энэ ажалда хүдэлмэринэ
гэгшэ бага балшар нүхтэй. Үндэ бэрхэ-
тэйхэн ажал байһаниин элгэ. Илья Бо-
лонев модо ололтогшэ үсэгтэ дээрэ оло-
х. гэг хөрөөгөөр модо ололтогшэ бураха
үрхэ хүсэлтэй байһан тухайгаа эндэхи
мэстернууд, модошодто хэлдэ.

— Шн. Илья, ондоо ажалда; өөрынгөө
үсэгтэ дээрэ хүдэлмэринэ ороо наанни
хээрэ байха. Иймэ мантагар бүдүүн модо-
нуудые улагалаа, тэрэнтэй носоодохо
гэгшэ хүтэн хэрэг бэшэ даа... гэжэ нэгэ
наһажаал хүн Илья хэлдэ.

Тэдэ, Болоневой ололтогшэ хойно, энэ
зорилго залуухан хүбүүн тухайла: «Хэ-
дэн хонгор соо ажаллаа байхалаа, ондоо
ажалаа оруултү гэгшэ байха. Юрөө бэлдэ
наһажаал зопуч аал, зарим үсэгтэ эхлүү-
дааг бэшэ гүбэн» гэжэ тамиһан за-
бартаа модошодто хөөрлэдэ.

Гэжтэ, Илья Болонев өөрынгөө хүсэл
наһаа бэлдүүлжэ, гар хөөрөөгөөр модо
ололтогшэ эхилэн байла. Нэгтэ үсэгтэ 60
наһагай үгтэжэ Илья Андронович Алекс-
сеев Илья хэлдэ халаб:

— Ээ, хүбүүн, шн лүчкис болжо
барахтүхэн даа, энэ хүдэлмэрин хүдэл-
мэринэ эхилэн байн. Ильягай эхэ орол-
тогшэ, шамбай тамиһан хэрэгтэй боло-
но. Итгээрэй ажалда дүршэл эхэ хэрэг-
тэй гэжэ.

Энэ үгтэжтэй хэлнэн эдэ бүхн үг-
тэдэ—шамбай тамиһан, дүршэл арга
хэрэгтэй гэгшэнь тох зүб байла. Залуу-
шлн хүбүүн Илья Болонев гар хөөрөөгөөр
модо улагалаа хүршээд ябха бирахтүхэ
эһэн наһал боло хадаа буруу байһоо.
Энэниие Илья Болонев өөрынгөө үгтэ
ажалаар, оролдогшөөр ба шадабарн дүр-

шлөөр харуулаа. Модо ололтогшэ үсэгтэ
дээрэ гурбан наһа хүдэлмэринэ тухалаа
нормоо үлүүлэн дүүргэдэг болоһон юм.
Ильягай багша Яков Никанорович
залуухан хүбүүе өөрынгөө дүршлөөр мо-
до ололтогшэ бэлдэхтэ түүлээ нилээд
эхэ ололдогшэ гаргаһан байла.

Улааншэ болонгүй энэ залуу хүбүүн
бүхн модо ололтогшэ дунда суурхаа.
Мэнэ хаяхан «энэ хүбүүн бирахтүхэ»
гэгшэ зопуч — ямар Болонев ба?
Наһа иймэ бэрхээр ажаллана хаб — га-
сэн, өөхэд хоорондоо зүбдэгтэ, хөөрлэдэгтэ
болобо.

Илья Болонев ажалдай дүй дүршэл
хада мүнөө бүхн модошодто дунда хэрэг-
лэгшэ. Нэн түрүүнхэ дээрэ бүрингөө
ажалые түсэлдэгтэ, үгтэһэн үсэгтэ дээрэ
халаһааш, хайһан гэгшэ модо ула-
хаа тухай хараалдэгтэ байла. Үнэг-
хэнэ модоной үзүрмэ хайһан харуулжа
«наһажаал гэжэ урд харагдаа юм. Нүх-
эр Болонев үгтэһэн зүн болоһон Заг-
хайн аймагай бүхн модошодто зүбөөн
дээрэ нигжэ мэдүүлэ хан:

— Би эхлэн модон Яков Андронович
Алексеевич ажалдааг. Кадмыка гэжэ
үсэгтэ дээрэ хүдэлмэринэ. Түүхтэ
«рынгөө багшын дүршлөөр ажаллажа,
«ормоо хоолой үлүүлэн дүүргэдэг болобо.
Түүн энэниие хойшодоо улам наһаар
ажалаха.

Алдарт хүбүүнхэ хэлнэн үгтэ хэрэг
дээрэ батадахаа. 1947 оной 10 наһын
туһа соо Илья Болонев гурбан жэл ха-
калай даалгартын хүргэдэ. Тэрэнтэй ажа-
лай хэмжээ 20 мянган кубометр хэрэг-
лэгшэ модоор тодорхойло болоно.

Стахановска ажал хада Илья Болонев-
ий салын хүдэлмэринэ гайхалматга үгтэ
дээрэ хүргэ. Энэ хүбүүн наһа бурида
4—5 мянган тухэриг абадаг юм.

Мүнөө жэл Илья Болонев 19 наһа хү-
рэхэ. Түүн. 1947 он хада тэрэнтэй үн-
гэрлэн наһан соо эгэл түүхтэ жэл бо-
лоно. Хадагатай мехлесоуничкын бүхн
чолошол нүхэр Илья Болонев ажал-
тай депутатта Загхайн аймагай Совет-
той депутатта кандидат болгон дэбжү-
гээ. Нүхэр Болонев аралай захла зааба-
рине хүдэлмэринэ дүүргэхын түлээ, ажал
хүдэлмэрин дээрэ шэнэ шэнэ үүсхэлүү-
ны гаргалхын түлээ оролдохтэ табтай.

Г. Л. Гончаров.

Бурдайд дууша Балдаков

Өдөнхэ орууншэ бархалаа нилдэгтү
хөөрлөгшөө, улан шэнги улан байлаа
үгтэһэн эрхтэн байһан булга халуугаараа
суула гаралан байн шугаргажэ.

Хирэ-хирэ болод ээ дуур лимбын
алайн шэнги гог байһан иргүү дуун
лэнхилэн, тэрэ хуахэ тайгыне элдэгтэ,
гүдэгтэ войроһон хэрэгтэ болобо.

—Үгэ, энэмай юм гэжэ! Жалгын
модоной янгиласа дуулааг хэнэй хүбүүн.
хэн гэжэ?—гэгшэ шагнан эхэ хүн гай-
хэн тагна асуудла болобо...

—Тэрэһээ хойшо олон жэл үгтэбэ.
Хүүе шугаруудта уранбайханаа олимпан-
танууд амхихалхэжэ, колхозой залуушууд
гэгээрэхэ ололтоо хабалалсаба.

Нэгтэ, колхозой уужам зал соо уран-
байханаа олимпантанууд хүн зон ололтоо
гулбарба. Нэгэ залуу хүбүүн снээр дээрэ
саража эрэд, бага бахардантү байбаша.
ардай вождьор Ленин. Сталин тухай
туунууды хабатай наһаар ханхиласа
туулза. Зал соо аяла шэмэ гаранайгүй.
Тэрэ хүбүүнхэ дуулаа дуулажа дүүргэхэ-
тайн хамта амхихалхэ нэрмэсэ алыга
тэмсэлэн бололтоо.

—Энэ хэн ба? Хонхон тогтоной хан-
хиласа дуулаха хабатай байһан!—гэгшэ,
зал соо шэг шуулан бололтоо.

Хэндэнь тагнаагүй ябаһан тэрэ
дууша, мүнөө энэ уранбайханаа олимпан-
та дээрэ Милентин Балда гэжэ олон зон-
то тагнада.

Дууш Балда болот өөрынгөө эрлэн
шадабарине баяжуулые хүсэжэ, холын
Баргажаннаа 1939 ондо Улан-Удэ эржэ,
зүжигтэ драмын хүргүүлгнэ вокзала
маласта бураба.

Тэрэ оюн бэлгитэй дууша хүбүүн тү-
рүүшын үдэрнэ эхилэн, өөрынгөө мэргэ-
тэлые элсүүлгнэ тулаа эхэ оролдогшэ
гаргаа. Түрэлхын хайн хоолойтой
байһан ушарнаа, бурдайд театрын бодот

хастер болохы хүсэн хэдэн жэлдэ хэмжээ-
лэгшэ, эсэгтэ сүсэлдэгтүгөөр бураба. Тэрэ
хүргүүлгнэ амхихалтатгаар дүүргэхэ-
тайн хамта, театрын эхэ снээр дээрнэ
хүдэлмэринэ бас хоолойгоороо барас мэтээр
ажаганаа дуулажа эхилээ нэн.

Үнэн сэгээр улаан флотот байхалаа
уранбайханаа олимпантануудта оло лавч
тэбалажа, аралай суута орох дуунуудые
туулааг байгаа.

Бадма Милентьевич Дуриа зүтэй далайн
дээртэ хүдэлмэринэ байһанаа, Бурят-
Монголой правительствын дуудалтаар Бу-
рит-Монголоо бусажа эржэ нэн.

Пүхэр Балдаков советскэ Бурят-Монго-
лой искусствын Москва болоһон декла-
да хабадажа, «Баяр» гэжэ хүжэмтэ дра-
мын зүжэгтэ, мүн «Энхэ булад бичгэр»
гэгшэ опереттэ дохон хэлнэй ролуудые
бэлдэжэ байла.

Бурят-монгол аралайгаа искусствын
батаралты агуулахэ Советскэ Союзай зүд-
лэн—Москвада, вождэ Сталинынгаа уриа
эрхмээр харуулан артистуудай нэг-
гэн—пүхэр Балдаков мүн болоно.

Гадна, дууша Балдаков болот Агууча
орой ардай дуулааг «Евгений Онегин»,
«Севильский цирюльник», «Русалка»,
«Фауст» гэжэ мэтэ опереттуудта хабадажа,
тэрэнтэй гол болохо партинуудта дуулажа,
шагнашадай зүгнөө эрхм дээрэ сэгнэлтэ
абадаг.

Б. М. Балдаков болот амжалта туй-
лаһанаа наһагаа ямарайгүй, улам орол-
тогшэ, шадабарн мэргэжлээ шандан хүр-
гэхэ оролдоно.

Бурят-Монголой АССР-ий габьяата ар-
тист Бадма Милентьевич Балдаков болот
Улаан-Удын Городской Советэй депутатта
кандидааг дэбжүүлэгшэ.

А. Шадаев.

ЗУРАЙ ДЭЭРЭ: Загхайн Аймагтэй депутатта кандидат, «Путь Сталина» газет-
тэй редактор нүхэр А. Шергина.

ЗУРАЙ ДЭЭРЭ: Гүрэнэй банкын Заг-
хайн аймагай табиге эрхлэгшэ нүх
Түхтөөн—аймагай Советэй депутатта кан-
дидат.

А. Красавцевай фото.

Инженер Эрдынеев

Сэлэнгын аймагай Угтэй бурдайд
бүлэдэ түрэн Цырендоржи Будаевич
Эрдынеев ажалдай зам тох бонирхолтой.
Бага балшар нүхтэ Цырендоржин
эхэ эсэгтэ тэрэниие нутагайгаа хүндэ
хүбүүшлэн үгтэнэн юм. Тэдэ, энэ бүлэ
соогоонь эхэ эсэгтэ анхарааар хүрээ-
лэгшэ, Октябрьскэ социалистическэ ре-
волюци ашаар эрлэн хүргүүлжэ буража
эхилэн юм.

Хүдсэгтэй хүргүүлгн 8 класс дүүргэ-
һэнхэ бүлэдэ, рафатта бураа, тэрэ-
ниие хойто тэ, 1936 ондо 1941 он
хүртэ Иркусста Горно-металлургическа
институт дүүргэжэ гараа. Тус институтта
буража байхалаа, комсомольскэ органи-
зацин секретариан хүдэлмэринэ, бүхн
студентуудай дунда хүндтэй хүл боло-
һон ба олонинтын бүхн дайлбаринуудые
үнэн сэхээр бэлүүлдэг байһан юм.

Эсэгэ оройно хамгаалгч дайнда,
баруун-хойто фронт дээрэ ябасжа, гай-
хамматга ута дайшлын эсмые гарга.
Москвада—Берлин хүртэр—эгэл нмэ
дайшлын зам Цырендоржи Будаевичын
үбсүүндэ зүүжэ ябаһан «Эсэгэ
оройно хамгаалгч дайнай хөөрхон ша-
тын», Улаан Олоной орелнууд ба хэдэн
ололтоо мэдэлүүнүүнэ элн тодоор гэгшэлэ.

Советскэ засагай үдэ хүмүүжүүлг-
дэһэн Цырендоржи Эрдынеев мүнөө Улаан-
Удын паровоз-бүтээлгын заводой шэрэм
шухалгын пехтэ ахалгана технологич
хүдэлмэринэ байна. Энэ нүхэрэй хүтэл-
бэри доро шэрэм шухалтаа «СО» серийн
хүсэтэ паровозуудые бүтээлгын харуу-
салгата даалбаринуудые ходооо үлүүлэн
дүүргэнэ.

Шугалааһан бүхэн, мастер бүхэн
Цырендоржи Будаевичын заабар доро

Эршэтэ ажалаараа шалгарһан эрхим адуушан

«Комсомол» колхозой эрхим адуушан
пүхэр Банзаров Мухаршээрэй аймаг «со-
гүрүү ажалалга» нэртэй солотой боло-
хтой юм. 10 жэл соо адуу ажалла ябха
нуураа, нүхэр Банзаров 300 унага хүтэл-
бэжэ, нэгтэһэ хоролтогшөөр тэнжээр
байла. 1947 ондо 48 гүүнхэ 44 унага
абажа, нэгтэһэ хоролтогшөөр ондо
эруулаа.

Убэлэй үдэ нүхэр Банзаров адуун хүр-
гэжэ тухэршэ сүүхэ соо бэлдэжэ харуу-
лалдаг юм. Түүхтэ түүхын түрүүнхэ,
бэлшээрнэ уришалан шалгажа, ямар
сэгтэ хаанахи хага хэрэгтэжэ мэдэһэн
байдаг. Намар үдэ холын бэлшээрнэ
хэрэгтэжэ, хайн хагатай дутыл бэлшээрнэ
эдуун хүрэгөө Убэлэй үдэ бэлшээдэг
байхэ юм.

—Адуун хүрэгтэ ололтогшын тулаа
тэдэниие нматгал үбэлэй үдэ наһаар ха-
зуулаха ёнотой. Убэлые амжалтатгаар
үгтэһэн тулаа адуу мориде намарта
наһаар адуулжа, таргалуулаа абадаг тох

шухала. Намарай хагдаша тэргэһэ
адуун үбэлэй ямаршэ хүйтэһиие тэдэ
гайгаар тэсэдэг байна. Мүнөө минин ха-
рууналдаг адуун буттэда тобр тар-
нууд. Убэлэй үдэ хэрэгтэй бодохо үбэ
тэжээл болон унагуурине наһаар бэлдэ-
хэнэ байһан, —гэгшэ Бата Банзаров хө-
рэнэ.

Эрхим адуушан Бата Банзаров ажал-
тай депутатта Мухаршээрэй аймага
Советэй депутатта кандидатта дэ-
жүүлэгшэ байна. Түүн, нүхэр Ба-
заров өөрынгөө ажалда үшөө адуу
шэтэһээр хандажа байха юм. Адуу-
малай үбэлжэжэ амжалтатгаар үнэг-
гэхын түлээ республикын бүхн малмат-
хандаһан хатхынханда урлада харуу
болон нүхэр Банзаров өөрынгөө туһалаа
абаһан гүүн бүхэниие түрүүлжэ, унага
хэмтэ тобр таргалтар тэнжээхэ, үбэлэй
үдэ адуун хүрэгөө улам наһаар харуу
наһаар гэгшэн уялга аба.

Л. Тархеев.

БМАССР-эй Ерховно Соведэй Президиумэй Указ Улан-Удын машино-бүтээлгн техникумэй хүдэлмэрилэгшэдэ Бурят-Монголой А

ВЛКСМ-ий УСТАВЫЕ УЗЭЖЭ БАЙХАН ЗАЛУУШУУЛДА ТУГАЛАМЖА

ВКП(б) БОЛБОЛ КОМСОМОЛЫЕ ЭМХИДХЭГШЭ БА ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ МҮН

I. МАНГАЙ УГ ЗОРИЛГО—КОММУНИЗМ ГЭЭШЭ.
В. МАНГАЙ—КОММУНИЗМЫН ИЛЭЛТИЙН ТҮЛЭЭ
ТЭМЭЭЛЭЭ ОЛОННИЙГ ЭСНЭЙ ВӨНДЭ ГЭЭШЭ

Балтны далай өршөөх Номгон далай
тэр, Памир тундур орой хирануу
мүлхэтэ Арктика хүртэр манай Эх
ной газар дайлаан нарын дэргэдхэй
нонгонго ахи бүхы булангуута совет
хүнүүд зохион байгуулаха ажал
дээр хэжэ байна. Тэд халаа фабри
ба заводууды багуулаа, металл ба
нуу нүүрхэ малтажа абана, тариа та
лургуулаа. Оройнгой шонжэ шайн
р бүхэндэ хубилжа байна. Орлой ээл
төрөөд бүхы баалгууды ээлжэ
хан советскэ арат халаа хүн түрэлтэ
түхээд үнөө үзэгдээрэй шонжэ, ком
мунистическэ общество байгуулаха байна.

Коммунизм — энэ болбол агууехэ уг
илгэмнэй гээшэ, тэрэнэй нэрэ түрэн
эе соосонсэ хүнүүд хүдэлмэригшэ, тэм
ээ байна. Тэд халаа хүдэлмэригшэй
жаргалтай ажалдайны мүлхэдэ
гаха, агууехэ хэрэг хэжэ байханаа
эвэ. Энэийнхөө нэрэ түрэн түлээ
р болбол хэдэн олон хүндэ хүтэр
лүүнэ дайна. Хүн түрэл
түрүү хүнүүдэй хэдэн олон үеийн
эй ханаа байаан болонгууныг м
орон дотор бөөлүүлэжэ байхадан
ээр хүндэ.

Хүн түрэлтэй общество хэсэл зүүн
соо даргалтай даруулагша болон
захиан гаргалтай байгаа. Даруула
р болбол эрхэ сүлөөтэй болохо гэжэ
энтэ бэлэглэжэ хэдэн даргалтай
түрүү советскэ үеэсхэй байхынаа хаа
ахата туйлаггүй бэйл. Идэ хүлээжэ
ба даргалтайш ба тэрүүдээр идэ
лээжэ байгаа. Мүлхэдгээд хэжэ
байхадан, мүлхэдэ ябалда ажалда
хэдэ байгаа. Хүннэ хүнэй мүлхэдэ яба
л байхгүй, даргалтай бэйлэй общество
ынх, хүмээлэ үнэнсэхэ байгуулаата ту
г хангал хүсэл халаа нигмэл дарга
шэ хүнүүдэй халаа болондоо, эрхэн
хэ халаагай ябалда байгаа.

Обществын үнэнсэхэ байгуулаата ту
г даргалтай хүнүүдэй хүсэл аржа
хонд яахатаа бөөлүүлэгдээр бай
хэ? Түбкын түрүүнэ хүн дээрлэхэ гэр
лэ, обществоны хүмээлэ халаа энэ и
ада шухала үнэр байдалууды үнөө
р болондуй байгаа: ажалдай үрэн
лшот эхлэе нэрүүлжэ, энэ об
ществоны байгуулах түлээ төмөлдэ
гэжэ болохоо шалхаа анги үнөө бай
хгүй, тинээ төмөлдэ нинтэ зонинг уа
ада шалхаа парти үнөө байхгүй.

Идэ халаа капиталистическэ общество
ныгмэл халаа тинээ эхлэе — проле
таиды бии болгоо. Идэ халаа проле
тэ өөрийнхөө тэмээл соо тинээ парти
коммунистическэ парти хүмүүжүүлэ
хэ. Капиталистическэ халаа обществоны хар
хер дэлгэ — үсөөхлэ капиталист
и (буржуа) ба фабрично-заводскэ
хүдэлмэригшэй, пролетариатай олонд
годо гүлхэн байн. Пролетариат х
үтэр хүнүүдэй хүдэлмэригшэ, об
ществоны бүхы баалгууды бии болон
хэ өсөөдөө явуу түлээр хүнээ. Капит
ишэ хаа, тэд байн, атабайда и
и бүхы үржэлүүнэ ээлжэ. Энэ
ишэ пролетариатай ухаан болодог хү
д, капиталистическэ өсөн байн х
аа болоно бии, харин юу дээрлэхэ
халаа, капиталистическэ халаа пролетари
агай атабайн үнэ нинтэ өсөөдөө а
на. Идэ дээрлэхэ гэхэдэ, капиталист
ишэ пролетариатическэ мүлхэдэ
үлгэн, Зохоол, том I, хуудан 33.

Уйлабдирин эсөөр ба хэрэгсэлүүн
эвн үмэс халаа капиталистическэ бай
гуулааты гол үнээсэ бүрэн болоно.
Буржуа, заводчу, газар дайна ба т
дэй байгуулаа, ой могол, түмэр зам
уу, ашгуулаа ба үйлдэбрийн бусад хэрэг
снүүд халаа үсөөхлэ капиталистическэ бай
гуулаа, тэрэнэй хүбүн үмэс бо
лгох. Харин пролетариат өөдөлгөн
хүдэлмэригшэ олодо, үйлдэбрийн
хүдэлмэригшэ хэрэгсэлүүн халаагай
халаа юм. Түрэлэ Ухалтгүй, бүлээр
аарга хэрэгсэлүүн тулаа, пролетариат
ынхөө хүдэлмэригшэ хүснэ капиталист
ишэ халаагай, тайлбарлан халаагай.
Капиталистическэ фабрика ба заводчу
дээр хүдэлмэригшэ баатэй болоно.

ба фабрикуудай үүдэндэ ходооо сү
гаршоо байдаг. Хүдэлмэригшэдэ, о
ондотэй зондотэй, бүхы хүндэ эсэргүү
— бүхы хүнүүдэй хоорондохи халуу шалт
конкуренци, амиды бүхын түлээ төмө
халаа капиталистическэ үлээ зайлахагүй
байдаг. «Хүн хүндэ—шоно гөөшэ». «Хүн
сүхэн өөрийнхөө түлээ, сансал бурхан бүхы
хүнэй түлээ» гэжэн ээлжэ ево халаа
капиталистическэ обществоны удирдана.

Баянууд ба угтэйнууд. Бүсэлэй хүн
мүлхэдгээд ба ходооо мүлхэдгээд боло
лохо нигардаггүй, бултадаа ажал хэжэ бай
даг ба өөдөлгөн ажалтай үржэлтэе бул
гадаа ээлжэ байдаг, тинээ общество гу
хай, эрхм ажабайдал тухай хангал боло
халаа олондотэй ажалдай, ялархан хү
нүүдэй сэдхэлдэ ходоо байдаг бэлэй.
Капиталистическэ байгуулаата болбол про
летариатай нүүр дээр өөрийнхөө хүдэлмэ
ригшэ өөрөө бии болгоно, капиталистическэ
обществоны хүмээлэ, мүн буржуада
эсэргүү пролетариатай ургаха байгаа гом
сэл халаа үйлдэбрийн эсэргүү хубил
тайн байхгүй, мүлхэдгээд байхгүй.
тинээ болохоогоо, алгунууд болохо об
ществоны нигардаггүй, шонжэ общество бай
гуулаата, капитализмын ургалта, про
летариатай халаагай хүмээлэ гэжэ
«пролетариатай агууехэ багшанар» Маркс
Энгельс хоер шонжэлхы ухалтай өдөөр
зүүн жэлэй саада тээ баримталжа үнөө.

Ажалдайбрийн хүмээлэ тулам проле
тариат гоогойгоо талаар ургахаада гадна,
мүн фабрика ба заводчууд олоороо сү
гаржа, нөгөөн жэгсэд ба эмхидхэ
байна гэжэ Маркс Энгельс хоер баримтал
жа үрлэн байн. Өөрөөрөө байдалы бай
жаруулахын түлээ тэмээлэ түрүүлээр хү
дэлмэригшэй түс түс группалууд ябуу
хэ байна. Нүүрлээр энэ тэмээл халаа
буржуазин ангида эсэргүү пролетариата
й бүхы ангийн нинтэ тэмээл болон дэ
лэрхэ байна. Энэ тэмээл соо пролетариат
өөрийнхөө гэжэлүүдээ олодо гэхэ юмэ
чинхэ байхгүй.

Пролетариат болбол капиталистическэ
обществоны эгэл революционер, тинээ дэр
лэхэ эгэл түрүү анги мүн. Пролетариат
мэтэ нигмэл тинээ анги халаа капит
ализма дургүй бүхы хүснүүдэй өөрийнх
гойруулан суглуулаа, капитализмы да
годо тэдэнийг удирдажа шалхаа байн.
Буржуаза байгуулаагы унагаажархад,
пролетариат өөрийнхөө политическэ удир
дана—пролетариатай диктатуре тогто
но, энэ болбол мүлхэдгээд эсэргүүсэлтэ
дараа, шонжэ, ангийг коммунистическэ
общество байгуулаха өдөөр. Хүдэлмэригш
ынхн агууехэ түхээгэ зорилгоо элэндэ
байн.

Хуушан дэлхэй плаа, шонжэ дэлхэй
байгуулахын тулаа, пролетариат өөрийнх
политическэ партитай байха өдөөр. Хү
дэлмэригшэй үгн байгаа хаа, өөрийнх
айлалхыгшэ итэл үгн байгаа, нэгшлэе арч
улаагайгайгай ябуулаа хэжэ шалхалгүй
гээшэ. Коммунистическэ парти болбол про
летариатай тинээ дайшанхы шонжэ мүн
гээшэ. Тинээгэ юмдэ парлэгдэхэ гэхэдэ,
тээ халаа ангийг коммунистическэ об
щество байгуулаагы өөрийнхөө эсөөр үг
ортой болон табиных.

Манай тэмээлэй уг зорилго болохо ком
мунизм гээшэ юб? «Коммунизм гээшэ,—Ленин хэлээ
хэл, латинска үг юм. Коммунизм гээшэ нинтэ
снэн үгшээ гүрэтэ. Коммунистическэ об
щество гээшэ юб гэбэл: газар дайна, фаб
рикууд, нийгмэл ажал—бултадаа нийгмэл
мүн гээшэ гэнэ,—коммунизм гээшэ тинээ
юмдэ даа» (Ленин, Зохоол, том XXX,
хуудан 141).

Коммунистическэ общество—энэ халаа
тинээ үйлдэбрийн зэбсэгтэ хубинг үснэн
байхгүй, тинээ общество гээшэ. Мүлхэд
гээд даргалтайгаа сүлөөлгөөр, го
руула ба даргалгүйгээр эрхэ сүлөөтэй ажал
агшаа халаа бүхы газар дайна ба тэрэнэй
байгуулаа, бүхы ой мого, бүхы фабрика ба
заводчу, бүхы түмэр замчу, гэхэ мэргэ
халаа, капиталистическэ эдлэлэ. Тинээ
болохоогоо, обществоны үнээсэ буруун
ийнхн, коллективн үсэ болоно. Үндэр
техникэ дээрэ буурижаа, ажалтай бүхы
ажалы халаа нинтэ түсбэй өдөөр, бүхы
обществоны ашар хэрэгтэ зориулаа ябу
улаагай.

Коммунистическэ общество—энэ халаа
гэндэ мүлхэлгын байхгүй, ангийнудай
байхгүй, тинээ общество гээшэ. Комму
низмын үлээ ажалтай ажлын бүхы халба
ринүүдэй буруулан хүтэбэрлэй, техникэ
ба културын ургахалтай ашар, горд де
рөөн хоерой хоорондохи илгээн, тэрэн
түрэн ухаан бололой ажал ба физическэ
ажал хоерой хоорондохи илгээн усааха
халаа байна. Наука, искусство өөдөлгөн
сүлжэлтэй тулаа хилээргүй хэсэ арга
байгуулаагай болохо, бүрэн халбаралты
тулаагай.

Коммунистическэ общество юб гэхэдэ,
нийгмэл эгэл хэрэгтэй тулаа бүхы гом
инүүдэй оюун болодо ажал, мүн ажлын
бүхы халбаринуудай бидэн хүмээлэ
адаа гэнэ пролетариатай болон хэрэгсэл
гүйнүүнхөө элэг дэлбэргэ бии болгоо
чинээ общество гээшэ. Нийгмэл баялаг
ийнхн ажалтайгай, халбартай үнээсэ
ишэ дээрэ «Хүн бүхэндэ—тэрэнэй ш
адабрийнхэ эсэргүү» гэжэн бүхэндэ тэрэнэй х
эрэгсэлэй эсэргүү» гэжэн коммунизм
гол нийгмэл бөөлүүлэжэ шадахага бо
лоно. Энэпэл ашар коммунистическэ об
щество доторхы хүн халаа ашар хилээр
сүхэй ханаагай эрөөдөө болондотэй, үнээс
рөө сүлөөтэ Хүн болохо байна.

Коммунистическэ обществоны бүрэн бай
гуулахын тулаа, хэрэгсэлэй зүйлүүд
элэг дэлбэргэ халгаха шадаха, үйлдэ
рингэ тон үндэр хүмээлэе туйлаха хэрэг
тэй; тэрэнэ хүнүүдэй ево гурим ба
запшалууды үнээсөөр хубилгаха, тэ
рэннэ капитализмын үлээдэлүүдээ с
бөөрлэхэ, обществоныг байжарн бадархн
тулаа байн дурдаа, баалтаггүйгөөр
ажалхайнхэ бүхы хүнүүдэ бургаа хэ
рэгтэй.

Энэиннэ манэ гэлээр туйлаа
болохогүй гээшэ. Капиталистическэ засагы
унагаажархад, өрөөнө удирдхалыг то
тоожорхад, пролетариат болбол шонжэ,
коммунистическэ обществоны байгуулаата
оройн ахила. Идэ халаа пролетариат халаа
ажалтай бүхы ажамхы бэлэн байжаруу
хэ, эсөөдөөр ба бүхы ажалхайнхэ ху
билган хүмүүжүүлхын тулаа удаахан
болээр хэрэгтэй.

Коммунизмын түрүүлшэ шатань соци
ализм болоно.

Социализмын үлээ үйлдэбрийн зэбс
гүүдэ хубинг үмэс гэжэ байхгүй, харин
нийгмэл, социалистическэ үмэс тогтодо
но. Тинээ дээрлэхэ хүннэ хүнэй мүлхэдэ
ябалтай байхгүй, бүхы общество халаа
ажалхайнхэ бүрэн. Зүгээр соци
ализмын үлээ горд деревин хоерой хоон
дохи, ухаан бололой ба физическэ ажалтай
хүнүүдэй хоорондохи илгэа үмэс байха
юм. Үйлдэбрийн хүмээлэ тинээ үнээ
бэлэ ба хүнүүдэй оюун бололой үмэс тинэ
мүлхэдгээд байн дээрлэхэ, соци
алистическэ общество халаа «Хүн бүхэндэ»
—тэрэнэй шадарынхэ эсэргүү, хүн бү
хэндэ—тэрэнэй ажалтайнхэ эсэргүү» гэжэн
принципынхэ хэрэг дээрнэ хэлөөрхөгш
гөөр, хатуугаар бөөлүүлэхэ өдөөр. Комму
низмын энэ түрүүлшэ шата тухай Ленин
нигээ хэлээ хэн: «Үйлдэбрийн зэбсгүүд
болбол нийгмэл гэжэ байн тухалтай.
«Коммунизм» гээшэ үгшэ энэинхэ хэрэгс
гэ болохо, дүгээр энэ халаа дүрэн оюон
коммунизм байхынхэ мартажа болохогүй»
(Ленин, Зохоол, том XXI, хуудан 438).

Хүн түрэлтэй түхээд тинээ об
щество, коммунизмын түрүүлшэ шата манай
олон дотор—Советскэ Союз дотор түрүү
шыххэ байгуулаага.

Ленин—Сталинэй гэрисснэ парти —
Бүхэсөгшэ коммунистическэ (большеви
стическэ) парти болбол манай орон дотор
коммунизмын байгуулахын түлээ төмөлдэ
ССР-эй олондотэй зондотэй мүн.

Түхээд тинээ ард халаа ВКП(б)
мэтэ тинээ өмжэ ба эмхидхэгшэ бай
гуулаа юм.

Хүн түрэлтэй агууехэ ухалта—Ле
нин ба Сталин халаа хахал зүүн шахуу
талтай саада тээ, халаа засагтай харахын
хушар үлээ болондотэй партин туге
мэлэй үрлэн байн.

Хаан засагта Росси капиталистическэ
хүмээлэйн замда бусад түрэлүүдээ хүмээ
лэхэ орон юм. Хаа-хаангүй болохоно
адлн, капитализм халаа хүмээлэйнхэ
шунд ялан дээрүү ургалтай байн. Фабри
ка ба заводчууд ажалтайнхэ үнэр байла
чууд ялангай хүндэ хүмэр байгаа. Хүтэ
мэригшэй үлээ үсөөн бэлэ ушарта 15—16
час соо үржэлэхэ байгаа. Хүмээлэйнхэ
хүлгэн, илгэага эхлэн, багшчуу ба
хүлгүүдэй—тон бэлэ байгаа. Фабрикачууд
та ажалтай хамгалта гэжэ огт байхгүй,
энэ болбол хүдэлмэригшэй олоороо гэмтэл
ба хоерондотэй хүрэгтэ бэлэй.

Арадай тон олонхын тарлашаа байн
юм. Олонхитэ тарлашаа халаа газар
эхлэн ба эрхм хубинг гартаа ээлжээ
байн помешнигүүд ба нигаргал баянууд
адаа оюон мүлхэдгээ баатэй болодо ба
гаа. Түрэлэй ехэ түбэринууд, хүмээлэй
тоноуш ушар байлалтай, татабинууд
халаа тарлашаагай ажамхы халбарал ба
халбаралтоо хүрэгтэ, хүндэ бээржэ де
решнигээ тарлэхэа оюонхон тарлашаа
баалтаа байгаа. Тарлашаа болбол фабри
качууд ба заводчууд оюондотэй эхлэн юм.
Капиталистическэ халаа үнээгүй хүмээлэ
шынэ ажал, мүлхэдгээ бүрн эхээр ша
галдаа.

Исправнигүүд, урлалгүүд, жанарууд,
политбюрогүүд гэхэ мэтин—хаан, пом
ешнигүүд ба капиталистическэ бусад үл
аарсануудай бүхэл арм болбол хүмээлэ
нишэл ба тарлашаагай хойнохонхэ гэгн
ябалда байгаа. Зоргоороо ашарха, баан
торомжлоо ушарнууд халаа ажалта хү
чин бага нааханаа эхлэлэй аян наа
халтай, баргараа зобогод хэн. Залха
мэтэй болоо халн, түбэринуудэ түлээ
гүй наан тарлашаагай ниграа сохног
бэлэй. Тэрэнэй шонжэ хүдэлмэригшэ
ынхэ сохног байгаа, фабрикануудай ха
лбаргалтынхэ тэмээл ялаа хүдэлмэ
рээсөөр олодо—сталинүүдэй үлээ хүмээлэ
риншынэ илгэага эхээр сохног байн юм.

Хаанта засаг болбол арадай тон хорто
тайнхын байгаа.
Манай аралы даргалтааа сү
дөөхэ, тэрэннэ шонжэ ажабайла
тай зам дээрэ гаргаха гэдэн агууехэ зо
нигыг болондотэй парти өөрийнх
урда табин байн. Энэ түхээгэ зорилго
нууды бөөлүүлхын тулаа, дурга гүт
наа хаан засагта байгуулаагы унагааха,
капиталистическэ ба помешнигүүдэй засагы
унагааха, пролетариатай диктатуре то
гтоо хэрэгтэй байгаа.

Хүмээлэйнхэ дабажа, эрхмн хүбүү
дэйгээ шунд ба ахи наанхэ үгшэ, Росси
ошондотэй аралы илаатаа хүрлэн бай
ла. 1917 оной февралда хаанта засаг
унагаагадан байна. 1917 оной октяб
рда түгэс социалистическэ революци
халаа буржуазин засагы унагааха, Со
вездүүдэй засагы байгуулаа, хүдэлмэ
ринд ба тарлашаагай Советскэ Социалист
ическэ Республикы тогтоолон байна.

Агууехэ Октябрьскэ Социалистическэ
революци болбол манай оройн, мүн хүн
түрэлтэй түхээд шонжэ үснэ нээлэ
байн.

Октябрьскэ революцин планайнхэ түр
лээр, Ленин ба Сталин болбол манай гүр
лин Советскэ Социалистическэ Республи
ка гэжэ нэрлэн юм. Партид вождино
манай республикы Советскэ гэжэ нэрлэ
хэлээ, арадай дайшалаа абаа байн
юмыс тэмдэглэн байн: тэрэннэ
Социалистическэ гэжэ нэрлэхэдэ, Ленин
ба Сталин болбол манай гүрэнэй эрэдүйн
тинэ тэмдэглэн байха юм.

Арадай агууехэ революци халаа манай
орон дотор социализмын илаатаа хүрлэн
өдөөр ба лэб хүмээлэ гэгнэ гэжэ сасан
үргэн вождино манай байгаа бэлэй. Ок
тябрьскэ революци болбол шонжэ общество
байгуулаа замын—хуушан Росси хүсн
түгэс социалистическэ гүрэн болон ху
билдаа замын элэгэ үлгэн байн.

Советскэ засагтай бии болон байн
рүүлшэ үлгэр-үлгэр, 1918 оной марта.
агууехэ Ленин болбол болондотэй хал
барнигүүдэй хүсэл зориг тухай нигээ
хэлээ хэн: «Русь болбол ядуу ба хүсн
хэ ажал болонхонхэ, тэрэ халаа бүрн
бөөлөөр хүсн түгэс ба үлгэр баян боло
хонхэ ажамхы хэл туйлаха. Үнээсөөр хү
н түгэс ба үлгэр баян Русин байгуу
лаа тулаа,—Ленин хэлээ хэн,—халхал
байгуулаага,—хүн зонхой хүснүүдэйг
тулаа, арадай зохион байгуулаата агу
уехэ революцин олоон байхалтаа да
лбайшашы материал бии гээшэ» (Ленин,
Зохоол, том XXII, хуудан 376).

Советскэ засагтай түрүүлшэ жэлүүд
халаа революци унагаагадан мүлхэ
агшинууд, мүн харин гүрэнэй интервен
тигтэ эсэргүү хатуу шалга тэмээл со
шүүн үлгэрлэн байн. Импералистическэ
14 гүрнүүд, мүн тэдэнэй хүдэлмэригшэ—
саагваруудууд халаа залуу республика
—халхал дээрэ ажалтай түрүүлшэ гү
рэнэ эсэргүүн дотоо орон байн.

Советскэ Росси хүдэлмэригшэ ба та
рлашаа халаа капиталистическэ ба помеш
нигүүдээр ажабайдалаа тогтооо эрхээ,
өдөөдөөр эрхэ сүлөө хүндэ хүмэр тэм
сэл соо халгааха ажалан юм. Энэ тэмээ
лэ болондотэй ухалдаа хэн. Парти
болбол оройнгой бүхы ажабайдалы са
ргай өдөөр хубилган табиал, илгэага
эмхидхэ, олоодо болохоогоо аршажа
аалан байна.

Голжонска дайтай хүмээлэ, амгалан
тайн хүмээлэйн хоер арбан жэл соо ма
най Эх орон ургаага туйлай эх дайна
хэ. Социалистическэ байгуулаатын
түрүүлшэ жэлүүдэ ара ба парти бол
бол наахалар ажалтайбрийнхэ нэгтэ
болохо, эхлэлэй түрүүлшэ дайтай ба
гэрлэска дайтай шархнууды болохоха
ушартай болоно юм. Нүүдэллэн, 1928
оноо эхлэхэ, сталинска табилжэлүүд
үр орон байн. Туйлай богонхон—арбан
снэн жэлэй—болон соо Эх ороннай
гүтэлтэй орон байлаа—түрүү, агарна
байлаа—индустриала болоо хэн. Ма
най арад болбол оройн индустриализа
ци ба хүмээлэе коллективизацин
сталинска политическэ хэрэг дээрнэ хэлбэ
рлэгүүдээр бөөлүүлэлэй ашар, энэ бү
хэндэ тухээд ажалтанууды туйла
хын байна.

Ленин ба Сталин халаа бодохо
аалан юмнхынхэ бөөлүүлэхэдэ,—манай
олон социалистическэ орон болоо.

Бүхы үнүүдэй ба эрлүүдэй түхээд
түрүүлшэ манай орон дотор социалист
ическэ общество байгуулаага.

Советскэ Союз дотор бүхын үмэс ний
гмэл үсөөр нэгтгэлээ. Манайа мүлхэдгээ
байхгүй, хүннэ хүнэй мүлхэдэ ажал
байхгүй, хүдэлмэригшэ, тарлашаа ба ин
дустриалинхэ хоорондо үмөө бии байн
агшн ашарууд тинээсэ үгс болохо юм.
ССР дотор ажал халаа ажалтаа шалха
хүн бүхэндэ парэ солонхэ хэрэг, уялган
болохой. «Хүн хүдэлмэригшэй, тэрэ
халаа эхлэхөгшэ», «хүн бүхэндэ—тэ
рэнэй шадарынхэ эсэргүү, хүн бүхэндэ—
тэрэнэй ажалтайнхэ эсэргүү» гэжэн прин
ципынхэ ажалтайнхэ эсэргүү гэдэн парти
үлгэр манайа бөөлүүлэхэдэ, СССР-эй ар
дай ажалтайнхэ болбол түрүү техникэ дээр
гүтэлгээ, тусгай социалистическэ
ажамхы мүн. Советскэ засаг халаа ажал
хэ эрхэ, энтэмтэ бургаа эрхэ, амарха
ажамхы бүхы гомжолондотэй халгаа.

Манай фабрика ба заводчууд капит
алистическэ түрүүлшэ хүдэлмэригшэ. Ара
агай түрүүлшэ хүдэлмэригшэ ула
рлалтай. Манай полнүүд дээрэ помеш
нигүүдээр, нигаргал баянуудуудууд
атаалтай хүдэлмэригшэ. Алаага
гайлаа хүнүүд хүдэлмэригшэ уларлал
дээр болбол манайа эхэ сүлөөтэй, соци
алистическэ ажабайдал гүтэ, ажа ниг
халхал хэрэгсэл сохног гэжэ нигэлгэнэ.

Эсэргүү нинтэ дээрлэхэ, Советскэ Со
юз планайнхэ коммунизмын орон гэжэ
гэдэ бэлэ хэрэгсэл. Манай советскэ об
щество юм түрүүлшэ гүтэл, тэрэ халаа
социализмын, олоондотэй халхалтэ, комму
низмын үлгэрлэн гүтэл, аян тоондотэй
бөөлүүлэхэ, Сталин халаа гүтэл со
циалистическэ общество халаа коммуни
стическэ общество бэлэн ургаха байна.

(Үргэлжэлэйн хожом гараха)

Улан-Удэн Гүрэнэй завод.
37 ГАГ ДЭЭР: заводой суута дэгшн Ф. А. Бочров табанжэлтэй түсөөн
110 процент дүргээ.

И. Красавцевэй фото.

Судис-заһабарилгы болэсрһоонь урид

Сулануудай үбэйлэ заһабаринэ бол
роһоонь урид дүргэхэлн гэжэ агууехэ
Сталиндаа тагаргагай үгшэн Зүүн Сиби
рийн ушмүрнэд бэсэйннэ хүдэлмэри
гшэдэй жэшээгээр ажалтайнхэ түлээ
байлаа-Степанын парохолотын суно-за
һабарилгын заводой коллектив Бүхэсөгшэ
социалистическэ мүрөөсөөдэ оролсоно, ле
нинградийнхэ уралаа харуу болон а
лэн бодоо уагшинууды абаа.

Үбэйлэ заһабарилгын ажалтай түрүүлш
дээрлүүдэ Чаадаевэй нэрлэхэдэ парох
лой команда стахановскэ ажалта жагса
нал байгаа. Тин, болонн 10-ай үлгэр
ноо эхлэхэд энэ команда парохолотын
заһабаринэ болонн 17-до дүргэбэ. Пар
охолой механик нүхэр И. Лаксэв гэжэ
заһабарин хүдэлмэригшэ хүтэбэрлэжэ,
ажабайл эмхидхэхэ зүбөөр табилан ба х
тэн олон ашар туйлай шонжэ үснэлүү
гэжэ гарган байна. Нэн түрүүлшэ заһа
барилгын болон богонхондоо. Тинхэтэй
халта, шапар байжаруулгадан ба н
лээд эхэ хэмжэлэхэ зөөр арилын байн.
Чаадаевэй нэрлэхэдэ парохолой команд
парохолотын заһабаринэ дүргээд, Залы
аймагай Кагановичын нэрлэхэдэ полшөө
колхозоо электростанцин түхээрээ
дүргээдэ түрлөө ошонхой. Эднэр, к
лхозно электростанцин түхээрлэе нота
рай Советүүдэ хүнүүдннн үлгэр хүртэр
дүргэхэ гэдэн уага абаа.

Мүн тэрлэлэн, «10 лет Бурятии» па
рохолой команда ажалтай депутатүүдэй
нотагай Советдэ хүнүүдннн үлгэр хүртэр

парохолотын заһабаринэ дүргэхэ гэдэн

аржаалатгээгээр ажаллаа. Эднэр мүн

заһабарин шапары байнаар ябуулаа
ба заһабарин хэрэгтэй деталууды а
жилжа гаргалдаг байха юм

Суно-заһабарилгын заводой коллектив
түрүү бригаданууд ба стахановцууд
агууулын, хүмээлэхэ стахановскэ па
тада жагсажа, ажалтай бүтээсн эрхм ам
жалтанууды туйлаа. Идэ халаа, меха
нистическэ цехын түмэршэ дархан нүхэр
Сафонов гэжэ өөрийнхөө халаа соо гүр
бан нормо дүргээ. Мүн электростанци
н А. Юрченко гэжэ энэ жэлэй даалга
баринэ түрүүлшэ табан нара соо дүргэ
хэн байгаа хаа, мүнөө 48 оройнгоо ажа
лай даалгабарин дүргэхэ байха юм.
Идэ ажалтай үлгэр бүтээснүүдэ тү
ладаг зонхуу суно-заһабарилгын завод
соо үсөөн бэлэ, хэдэн арбаадаар тооло
дог болохой.

Суно-заһабарилгын заводой коллектив
өөрийнхэ эрхмн стахановскэ нүхэр Карпов
гэгш

